

SỐ PHẬN CON NGƯỜI (trích)

Sô-lô-khốp

A. KIẾN THỨC CƠ BẢN

I. Tìm hiểu chung

1. Tác giả

- Mi-khai-in A-lếch-xan-đrô- vích Sô-lô-khốp (1905 – 1984), sinh tại thị trấn Vi-ô-sen-xcai-a thuộc tỉnh Rô-xtốp trên vùng thảo nguyên sông Đông.
- Ông tham gia cách mạng từ khá sớm.
- Năm 1922, ông chuyển lên Mát-xcơ-va, vừa đi làm vừa đi học.
- Sô-lô-khốp nhận Giải Nô-ben văn học năm 1965. Ông được coi là một trong những nhà văn lớn nhất của thế kỉ XX.
- Tác phẩm: tiểu thuyết *Đất vỡ hoang*, *Họ chiến đấu vì tổ quốc*, *Sông Đông êm đềm*, truyện *Sông Đông*, *Thảo nguyên xanh*...

2. Tác phẩm “Số phận con người”

- Truyện ngắn *Số phận con người* (1957) là một thành tựu xuất sắc, đánh dấu bước phát triển của nền văn học Xô viết.
- Tác phẩm thể hiện cái nhìn cuộc sống và chiến tranh một cách toàn diện và chân thực; đổi mới cách miêu tả nhân vật, khám phá tính cách Nga.

3. Đoạn trích

Chương 3, là phần cuối của truyện, kể về quãng đời của Xô-cô-lốp sau chiến tranh.

- Chia đoạn: 3 đoạn
- + Đầu ...nghịch cát đầy: Cuộc sống của Xô-cô-lốp trước chiến tranh và sau khi giải ngũ
- + Thường cứ chạy xe xong...đắm nước mắt: Cuộc sống Xô-cô-lốp sau khi nhận *Va-ni-a* làm con nuôi
- + Còn lại: Cuộc chia tay giữa nhà văn và Xô-cô-lốp, suy nghĩ của nhà văn

II. Đọc – hiểu văn bản

1. Những số phận con người

a/ Nhân vật Xô-cô-lốp

- Đi lính, bị thương hai lần, bị đọa đầy trong trại tập trung của phát xít Đức.
- Vợ và hai con gái chết vì bom đạn. Con trai cũng đi lính và hi sinh đúng ngày chiến thắng.
- Ra khỏi chiến tranh, anh phải đối mặt với nguy cơ thất nghiệp và trở thành kẻ nghiện rượu.
- => Xô-cô-lốp không còn gia đình, không dám về quê hương. Nỗi đau buồn đã khiến Xô-cô-lốp không thể ở lâu một chỗ và trái tim anh như “rệu rã”.

b/ Chú bé Va-ni-a

- Cha chết ở mặt trận, mẹ chết vì bom. Va-ni-a không gia đình, không người thân, quê hương.
- Lang thang, rách rưới, hằng ngày nhặt nhạnh kiếm ăn nơi hàng quán, ban đêm bạ đầu ngủ đó.
- Xô-cô-lốp và Va-ni-a đều là nạn nhân của chiến tranh phát xít. Họ đã trở thành những người không có gia đình, cô đơn và có nguy cơ đứng trước sự “chìm ngìm” nếu như thiếu bản lĩnh, ý chí.

2/ ...Và con người vượt lên số phận

- Bết được hoàn cảnh đáng thương của Va-ni-a, Xô-cô-lốp quyết định nhận nuôi em.
- Xô-cô-lốp yêu thương, chăm sóc bé Va-ni-a rất mực.
- Hai bố con Xô-cô-lốp đã nương tựa, sưởi ấm cho tâm hồn nhau để cùng vượt qua nỗi đau, sự cô đơn và bất hạnh.
- *Nghị lực phi thường của người lính và nhân dân Xô viết thời hậu chiến. Lòng nhân hậu, vị tha, sự gắn kết giữa những cảnh đời bất hạnh, niềm hi vọng vào tương lai: con người có thể chiến thắng mọi bất hạnh để vươn lên xây dựng lại cuộc đời.*

3. Nghệ thuật

- Truyện lồng trong truyện, có hai người kể là Xô – cô – lớp và tác giả.
- Cái nhìn nghiêm nhặt về hiện thực của nhà văn Sô-lô-khốp.
- Trần thuật cảm động, gây xúc động mạnh cho người đọc; chi tiết chân thực, lời cuốn...

III/ Tổng kết

- Số phận con người trong và sau chiến tranh cùng khát vọng vươn lên làm chủ số phận của nhân vật Xô-cô-lốp.
- Nghệ thuật xây dựng hình tượng nhân vật, bút pháp hiện thực táo bạo...

B. BÀI TẬP

Bài tập 1: Tưởng tượng và viết một đoạn văn về cuộc sống tương lai của hai bố con Xô-cô-lốp

→ Viết 1 đoạn văn thể hiện sự tưởng tượng của cá nhân về tương lai của hai bố con Xô-cô-lốp. Hs được sáng tạo theo chủ quan cá nhân hợp lí, mạch lạc.

Bài tập 2: Qua hình tượng nhân vật Sô-lô-khốp và bé Va-ni-a, có thể thấy kí ức con người có đời sống rất dai dẳng và mãnh liệt. Tái hiện kí ức có tác dụng quan trọng trong việc xây dựng hình tượng nhân vật. Hãy liên hệ các biểu hiện kí ức trong hai truyện ngắn Việt Nam: *Vợ chồng A Phủ* và *Những đứa con trong gia đình* để nhận xét tầm quan trọng của kí ức trong việc miêu tả đời sống nội tâm thâm kín của con người.

→Biểu hiện kí ức trong hai truyện ngắn Việt Nam: *Vợ chồng A Phủ* và *Những đứa con trong gia đình*

- Vợ chồng A Phủ

+Mị trong đêm mùa xuân (Mị nhớ lại lúc còn trẻ, những đêm tình mùa xuân...)

+Mị trong đêm mùa đông (Mị nhớ lại tình cảnh của mình khi bị trói)

- Những đứa con trong gia đình

Việt nhớ lại những kỉ niệm đã qua: kỉ niệm về má, về chị Chiến, chú Năm, về đồng đội và anh Tánh....

Vai trò của kí ức trong việc miêu tả đời sống nội tâm thâm kín của con người.

→Khắc họa số phận, tính cách nhân vật, thể hiện tư tưởng, chủ đề tác phẩm...

Hết